

ТРАНСКОРДОННІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ТІНЬОВОГО ВИВЕДЕННЯ КАПІТАЛУ

Я. В. КОБУШКО, канд. екон. наук, ст. викл.
О. В. МАЙБОРОДА, студентка спеціальності
«Публічне управління та адміністрування»

Сумський державний університет
40007, Україна, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2
iana.kobushko@management.sumdu.edu.ua

На сучасному етапі розвитку України проблема тіньового виведення капіталу стає предметом посиленого вивчення у зв'язку з тенденціями фінансової глобалізації. Актуальність проблематики визначається нагальною потребою в адекватному оцінюванні обсягів вивезення фінансових ресурсів за межі України на основі інвестиційних схем з метою відповідного коригування державної інвестиційної та зовнішньоекономічної політики.

У якості інвестиційних інструментів, що використовують для тіньового виведення капіталу виділяють такі типи транскордонних інвестицій: портфельні, фінансові, прямі іноземні та інші.

Портфельні або непрямі інвестиції складаються в основному з транскордонних інвестицій в боргові або пайові цінні папери. У цю категорію відносять покупки деривативів (особливих прав на купівлю чи продаж активу, наприклад, акцій у майбутньому) та цінних паперів іноземних казначейських боргів, а також велика частина інвестицій на фондових ринках України. При здійсненні портфельних інвестицій є вища вірогідність вивезення прибутку до країни базування.

Фінансові інвестиції визначаються як господарські операції, що передбачають придбання корпоративних прав, деривативів, цінних паперів та інших фінансових інструментів. Інші інвестиції, в основному, це грошові депозити, що зберігаються в банках України й кредити.

Прямі іноземні інвестиції складаються з інвестицій в компанію, що дає змогу інвестору впливати на управління нею. Процес чітко простежується на прикладі, що буде включати офшорного інвестора, який, наприклад, купує українського виробника сільськогосподарської продукції, але не буде включати офшорного інвестора, який, в більшості випадків, купує акції українського сільськогосподарського виробника. Або коли головна компанія зареєстрована в «офшорі», а дочірня – в іншій країні, звідки вона перераховує всю чи більшу частину виручки тощо.

Аналіз реалій вітчизняного інвестиційного середовища свідчить, що більше половини прямих іноземних інвестицій в Україну надходить з офшорних територій, що свідчить про фіктивність інвестиційних операцій та повернення раніше легалізованих доходів. Так, на 1 жовтня 2018 року найбільше інвестицій в Україну було з Європейського Союзу – 24544, 6 млн дол. США, в тому числі з Кіпру – 8919,7 млн дол. США та Нідерландів –

6452,7 млн дол. США. Водночас більше 90 % інвестицій з України направляється в офшори, що свідчить про уникнення оподаткування та легалізацію незаконно отриманих коштів. Українські підприємства у 2018 році інвестували в економіку Кіпру 5932,1 млн дол. США, Російської Федерації – 125,8 млн дол. США, Латвії – 73,5 млн дол. США, Віргінських Британських Островів – 60,2 млн дол. США. За даними державної статистики, загалом прямі інвестиції з урахуванням боргових інструментів (позики, торгові кредити інвесторів) станом на 1 жовтня 2018 року досягли 31973,6 млн дол. США, що на 367,2 млн дол. США більше, ніж на початок року.

Інвестування відомими офшорами України свідчить не про здатність до співпраці та стабільності інвестиційного клімату, а про те, що через інвестиції цих країн повертається відмитий капітал, який раніше виводився з України.

* Виконано в рамках науково-дослідної теми № 0117U003930 «Економетричне моделювання механізму запобігання тіньовим схемам виведення капіталу через податкові та інвестиційні канали в Україні»

Список використаних джерел:

1. Прямі інвестиції (боргові інструменти) в економіці України/з України: за країнами світу, видами економічної діяльності, по регіонах у січні-вересні 2018 року. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/?fbclid=IwAR0x35Z4Gy9OVUorxgjTSVs3CpmqNgXpqiMB9jCpygBTl2aa7jY8xcD_vPw